C/2025/608

2025.1.27.

Elnevezés bejegyzése iránti kérelem közzététele a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 50. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján

(C/2025/608)

E közzétételt követően bármely tagállam vagy harmadik ország hatósága, vagy bármely olyan, harmadik országban lakóhellyel rendelkező, illetve letelepedett természetes vagy jogi személy, akinek, illetve amelynek ahhoz jogos érdeke fűződik, felszólalást nyújthat be a Bizottsághoz a közzététel időpontjától számított három hónapon belül az (EU) 2024/1143 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([1]) 17. cikkével összhangban.

EGYSÉGES DOKUMENTUM

„Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior”

EU-szám: PDO-PT-02589 – 2019.9.24

OEM (X) OFJ ( )

1. **Elnevezés(ek)**

„Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior”

2. **Tagállam vagy harmadik ország**

Portugália

3. **A mezőgazdasági termék vagy élelmiszer leírása**

3.1. *A termék típusa*

2.6. osztály: só

Kombinált Nómenklatúra-kód

25.01.00 – só

3.2. *Az 1. pontban szereplő elnevezéssel jelölt termék leírása*

A „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior” a természetes kicsapódási folyamatból és a felszín alatti sós vizek elpárolgásával nyert, sós forrásvízből származó só, amely vízből, nátrium-kloridból és a kizárólag az ezekből a vizekből származó más ásványi sókból és mikroelemekből áll. Kézzel begyűjtött, finomítatlan, adalékanyag-mentes és a begyűjtés után tisztítatlan só.

A képződés körülményeitől és a begyűjtés módjától függően a „Sal de Rio Maior” a következő formákban kerül forgalomba:

„Sal de Rio Maior”

A „Sal de Rio Maior” fehér és csillogó, jellegzetesen sós ízű anyag. A sót különböző méretű, kocka alakú kristályok alkotják, amelyek összeállva fordított piramis alakját öltik. A sót a kristályosítás során a kristályosító medencék vízéből nyerik ki.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1143 rendelete (2024. április 11.) a borokra, a szeszes italokra és a mezőgazdasági termékekre vonatkozó földrajzi árujelzőkről, valamint a hagyományos különleges termékekről és a mezőgazdasági termékek minőségére utaló választható kifejezésekről, az 1308/2013/EU, az (EU) 2019/787 és az (EU) 2019/1753 rendelet módosításáról, továbbá az 1151/2012/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L, 2024/1143, 2024.4.23., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

„Flor de Sal de Rio Maior”

A „Flor de Sal de Rio Maior” a kristályosító medencék vízfelszínén kialakuló vékony réteg. Ez az első olyan termék, amely a kristályosodás megkezdéséhez szükséges telítettség elérése után jön létre. A sók kicsapódása során kialakult apró kristályokból áll, amelyek a kristályosító medence felszínén úsznak.

A „Sal de Rio Maior” kiszerelhető feldolgozatlan vagy őrölt formában, és mind a „Sal de Rio Maior”, mind a „Flor de Sal de Rio Maior” ízesíthető fűszerek és/vagy aromás fűszernövények keverékével.

A feldolgozatlan, vagy fűszernövényekkel és/vagy fűszerekkel kevert „Sal de Rio Maior” henger alakú csomagolásban is kiszerelhető.

A „Sal de Rio Maior” és a „Flor de Sal de Rio Maior” kémiai összetétele hasonló, mivel mindkettőt sómedencékben történő párologtatással állítják elő.

A „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior” 97–99 %-át nátrium-klorid, kevesebb mint 0,02 %-át magnézium, és kevesebb mint 0,1 mg/kg szelén alkotja.

A sókristályok szemcsemérete 1–4 mm, a só maximális nedvességtartalma 4 %.

A végtermék magnéziumkoncentrációja és magnéziumtartalma közötti egyértelmű kapcsolatot az 53339/2021. sz. vizsgálati jelentés tanúsítja, amely a végtermék esetében <50 mg/kg magnéziumot, azaz 50 ppm-et, a sós lé esetében pedig 125 ppm-et tüntet fel.

3.3. *Takarmány (kizárólag állati eredetű termékek esetében) és nyersanyagok (kizárólag feldolgozott termékek esetében)*

—

3.4. *Az előállítás azon műveletei, amelyeket a meghatározott földrajzi területen kell elvégezni*

A kitermeléstől, a párologtatástól, a szétválasztástól és a kristályosítástól a betakarításig minden szakasz a meghatározott földrajzi területen történik.

3.5. *A bejegyzett elnevezést viselő termék szeletelésére, aprítására, csomagolására stb. vonatkozó egyedi szabályok*

—

3.6. *A bejegyzett elnevezést viselő termék címkézésére vonatkozó egyedi szabályok*

Függetlenül attól, hogy a terméket milyen formában értékesítik, a címkén fel kell tüntetni a „Sal de Rio Maior – DOP” vagy „Flor de Sal de Rio Maior” – DOP feliratot.

4. **A földrajzi terület rövid meghatározása**

Rio Maior természetes sómedencéi a Serra dos Candeeiros lábánál fekvő Rio Maior településen helyezkednek el, a sómedencék középpontja körülbelül a következő földrajzi koordinátákkal jelölt helyen található: é. sz. 39° 21′ 15″ és ny. h. 8° 53′ 45″.

5. **Kapcsolat a földrajzi területtel**

A „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior” minősége kizárólag a meghatározott földrajzi terület természeti és emberi tényezőinek köszönhető.

A Rio Maior sómedencéiben előállított „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior” az előállítási terület földrajzi elhelyezkedésének és közvetlen környezetének tulajdonítható sajátos jellemzőkkel rendelkezik.

A környező terület geomorfológiai jellemzői, különösen az Estremenho nevű mészkőhegység és a felszíne alatt csörgedező vízfolyások hálózata az egyik olyan tényező, amely meghatározza az e területen évszázadok óta folytatott sókitermelés típusát.

E hegyvidéki régió egyik legszembetűnőbb jellemzője, hogy az esővíz könnyen behatol a mészkő repedései közé, ezért nem láthatók a felszín alatt rejlő vízfolyások.

E patakok egyike kősót tartalmazó kőzeten áthaladva sóssá válik, majd beleömlik egy, a sómedencékkel borított terület közepén található kútba. A „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior” termék úgy jön létre, hogy a hagyományos kristályosító medencékbe szétterülő felszín alatti sós víz elpárolog a nap és a szél hatására, és végül kézzel összegyűjtik a sót. A sótermelésnek kedvez a mérsékelt mediterrán éghajlat, amelyet intenzív napsütéses időszakok és főként észak- és északnyugati szelek jellemeznek.

Calado & Brandão (2009) szerint Rio Maior sómedencéiben lévő sós lében csaknem 190 millió évvel ezelőtt kialakult diapirikus márgaszerkezet (Margas de Dagorda) található. A kősó nagy mélységekben, néha nagyon vastag üledékrétegek formájában fordul elő. A szerzők rámutatnak arra, hogy szoros kapcsolat áll fenn a nátrium-kloridban gazdag vizek, a kősó, valamint a „Margas de Dagorda” diapírjainak jelenléte között, amelyek meghatározzák a 97–99 %-os nátrium-klorid-tartalmú, szelénben gazdag „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior” kémiai összetételét.

A sós lé minden jel szerint úgy keletkezik, hogy az altalajba beszivárgó esővíz hatására kimosódnak a sótartalmú márgák. Az 1930-as években Charles Lepierre elvégezte a sós lé kémiai elemzését, amely kimutatta, hogy a „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior” forrásaként szolgáló kútban az oldat szárazmaradéka körülbelül 200 g/kg volt, amelynek 96 %-a 213,34 g/l-es nátrium-klorid-tartalomnak felel meg (Lepierre, 1936, hivatkozás: Calado & Brandão, 2009). A magas sótartalom mellett a leírt kémiai összetétel magnéziumkoncentrációja is figyelemreméltó volt (közel 125 ppm) (Calado & Brandão, 2009).

A földrajzi terület sajátossága emberi tényezőkre, valamint a XII. századi és a Rio Maior sómedencéiről szóló történelmi feljegyzésekben ismertetett felhasználási kritériumokra is visszavezethető. A talaj- és éghajlati változók, valamint a meghatározott földrajzi terület földtani sajátosságai, a sómedencék kialakításához, a termék előállításához, tárolásához és tartósításához, valamint a tiszta, szennyeződésmentes végtermék előállításához elengedhetetlen helyi tapasztalatok és szakértelem mind olyan tényezők, amelyek ezt a régiót egyedivé teszik a „Sal de Rio Maior” / „Flor de Sal de Rio Maior” előállítása szempontjából.

A sótermelés a sómedencék előkészítésével kezdődik, nevezetesen a sár és az iszap eltakarításával, a víz előkészítésével és a tél során bekövetkezett károk helyreállításával. A medencék előkészítése elengedhetetlen mind a víz minőségének, mind pedig a begyűjtött só mennyiségének a maximalizálásához. A kézzel történő begyűjtés során a sópárló egy „rodo” nevű tisztítóeszköz segítségével egészen a medence aljáig lenyúlva összegyűjtheti a sót. Mivel a begyűjtött só tiszta, több sót és kevesebb oldhatatlan anyagot tartalmaz.

Portugal Antigo e Moderno című szótárában Pinho Leal egy bejegyzést szentelt Rio de Maior sómedencéinek, kiemelve a kitermelt és széles körben ismert só minőségét: „E sómedencék terméke »habsó« néven ismert. Nagyon tiszta, száraz és csillogó, így nagyon szép piramisokat és más alakzatokat is formálhat, mintha csak finomított szemcsés cukorból vagy kőből készülnének. Annyival jobb minőségű a közönséges (tengeri) sónál, hogy a hús sózásához fele annyit kell használni belőle, mint a tengervízből kinyert sóból. Rendkívül nagy mennyiségű nátrium-kloridot tartalmaz, nagyon tiszta, a többi közönséges sóban található mészköves és magnéziumos kloridokkal való keverés nélkül készül, amelyek kesernyéssé és folyós állagúvá tehetnék azt.”

Rio Maior sómedencéi napjainkban egyedülállók abban a tekintetben, hogy Portugáliában kizárólag ott nyerik ki a sót felszín alatti sós léből, ez pedig – az esetükben megfigyelhető egyedi hidrogeológiai jelenséggel együtt – rendkívül jelentőségteljessé teszi őket a természeti örökség szempontjából.

Hivatkozás a termékleírás közzétételére

https://tradicional.dgadr.gov.pt/images/prod_imagens/sal/Docs/CE_Sal_Rio_Maior_022022VF.pdf